

*Наливайко Л. Р.,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
проректор*

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

*Орешкова А. Ф.,
викладач кафедри загальноправових дисциплін та адміністрування
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню теорети-ко-правових проблем здійснення засобами масової інформації громадського контролю за діяльністю органів судової влади. Визначено сутність терміна «громадський контроль». Проаналізовано нормативно-правове забезпечення реалізації громадського контролю за діяльністю органів судової влади. Розглянуто практику Європейського суду з прав людини у сфері громадського контролю за діяльністю суду.

Ключові слова: громадський контроль, органи судової влади, засоби масової інформації, інформаційне суспільство, практика Європейського суду з прав людини.

Постановка проблеми. Розвиток інформаційного суспільства, підвищення ролі та значення засобів масової інформації у формуванні світогляду громадян поставило владу перед необхідністю формування інформаційної політики, створення умов щодо відкритості та прозорості своєї діяльності. На сучасному етапі в Україні європейська інтеграція набуває якісно нового змісту, з декларативного зовнішньополітичного курсу вона поступово перетворюється на комплексну внутрішню політику реформ, зокрема в демократичному суспільстві повинні існувати механізми громадського контролю за діяльністю органів державної влади, у тому числі судової. Налагодження конструктивних взаємовідносин між ЗМІ та судами сприятиме взаємодії між державою та громадянським суспільством.

Метою статті є комплексний порівняльно-правовий аналіз вітчизняного та європейського досвіду здійснення народом своєї влади, зокрема, громадського контролю ЗМІ за діяльністю органів судової влади.

Стан розробленості заявленої тематики. Сформульовані в роботі висновки у контексті дослідження громадського контролю ґрунтуються на положеннях, що стали результатами наукових пошуків таких вітчизняних і зарубіжних учених, як В. Авер'янов, О. Андрійко, В. Бакуменко, Ю. Барабаш, А. Васіна, С. Вітвіцький, В. Гарашук, С. Денисюк, І. Жаровська, І. Сквірський, А. Крупник, С. Кушнір, С. Косінов, В. Латишева, В. Малиновський, Т. Наливайко, С. Новіков, Т. Панченко, Б. Паршин, В. Погорілко, Л. Рогатіна, С. Тимченко, В. Цветков, С. Шестак та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для нашої країни багато років контрольний вектор із боку держави за життям людини був спрямований виключно «згори-вниз», проблема зворотного впливу залишається актуальною. Основна

увага дослідників зосереджена на державному контролі й нагляді як його формі. При цьому суспільство розглядається лише як суб'єкт контролю. У цьому аспекті постає питання громадського контролю, який розглядають як невід'ємний елемент забезпечення законності і позитивно впливає на якість підготовки законів та інших нормативно-правових актів. Д. Арабаджієв зазначає, що в демократичній державі існує державний контроль та контроль з боку громадськості, який передбачає, наділення народу правами здійснювати та реалізовувати контроль на законодавчому рівні [1, с. 13]. С. Шестак дотримується погляду щодо вживання терміна *громадський контроль* у випадках, коли йдеться про контроль одних цивільних суб'єктів над іншими [2, с. 39]. Причиною зацікавленості контролем, на нашу думку, є поступовий розвиток правосвідомості громадян України.

Для з'ясування змісту громадського контролю необхідно проаналізувати сутність поняття *контроль*. Т. Наливайко вважає контроль свідомою діяльністю соціального суб'єкта, якій притаманні пізнавальні, оцінювальні, регулятивні ознаки [3, с. 10]. Як елемент соціального регулювання, підкреслює О. Бельков, він покликаний розкривати зародження та існування негативних явищ і тенденцій у станах і функціонування тих чи інших соціальних структур. Сутність контролю полягає не у вирішенні протиріч, а у зборі інформації, яка свідчить про їхнє існування, розкриває причини та обумовлює необхідність реагування на них [4, с. 115]. Подібний підхід дозволяє уникати спрощеного розуміння цього складного соціального явища. У «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» зазначається одразу декілька трактувань: *контроль* – 1) перевірка відповідності контрольованого об'єкта встановленим вимогам; 2) перевірка, облік діяльності кого-, чого-небудь, нагляд за кимось, чимось; 3) установа чи організація, що здійснює нагляд за ким-, чим-небудь або перевіряє його [5, с. 569]. Аналіз поняття *контроль* показав, що його рисою та головною функцією є перевірка, а відмінності полягають у суб'єктах, які її проводять, об'єктах, на які вона спрямована, меті її проведення.

На сьогодні в юридичній науці вчені та політичні діячі пропонують чимало трактувань поняття *громадський контроль*, що доводить актуальність, перспективність та необхідність подальшого його розвитку. Науковці переважно пропонують визначення поняття, зосереджуючи увагу на особливостях громадського контролю, зокрема великою мірою зводячи до вказівки на суб'єктів, що здійснюють контрольну діяльність. У юридичній енциклопедії надається визначення, сформульо-

ване О. Андрійко: *громадський контроль* є одним із видів соціального контролю, який здійснюється об'єднаннями громадян та самими громадянами і є важливою формою реалізації демократії, і способом залучення населення до управління суспільством та державою [6]. Цю точку зору поділяють А. Васіна, Л. Гордієнко, А. Мельник, О. Оболенський [7, с. 149]. За твердженням українського дослідника А. Крупника, громадський контроль є інструментом громадської оцінки виконання органами влади й іншими підконтрольними об'єктами їхніх соціальних завдань [8, с. 146-154]. Такий контроль є складовою системи публічного управління та чинником розвитку соціуму в умовах розбудови демократичної, соціальної, правової держави. О. Полтараков громадський контроль визначає як систему відносин громадянського суспільства з державою, яка ґрунтується на підзвітності органів державної виконавчої влади органам державної законодавчої влади (парламентський контроль) та недержавним структурам («третьому секторові») та ЗМІ [9]. С. Новіков розглядає його як інституційну систему, завдяки якій громадянське суспільство через певні свої структури отримує право і здатність спостерігати за перебігом, процедурами та результатами виборчого процесу, контролювати їх відповідність чинному законодавству та нормам міжнародного права, вимагати усунення виявлених порушень [10, с. 18]. На нашу думку, більш обґрунтованим є підхід учених, які розкривають природу громадського контролю, виходячи із його сутнісних рис, мети, на реалізацію якої він спрямований (І. Дрейслер [11, с. 35], В. Беляєв [12, с. 4]).

Опрацьований матеріал дозволив сформулювати визначення поняття **громадського контролю** як одного із видів соціального контролю, що здійснюється у формі публічної перевірки діяльності (результатів діяльності) органів державної влади та місцевого самоврядування з використанням відповідно до Конституції і законів України комплексу правових, організаційних, інформаційних заходів з боку громадян та їх об'єднань в умовах розбудови суверенної, незалежної, демократичної, соціальної, правової держави.

Стратегічний план розвитку судової влади України на 2013-2015 роки ставив одним із завдань підвищення та підтримку високого рівня довіри громадськості до судів, адже судова система України повинна спиратися на повагу, довіру та впевненість всіх громадян в її незалежності, безсторонності та ефективності [13]. Так, одним із завдань Української держави є формування повноцінних демократичних інститутів, що має на увазі прозорість судової системи. А це, у свою чергу, є об'єктивним критерієм незалежності «третьої влади». І на пресу, як на єдиний, власне, публічний механізм поширення інформації покладається серйозна громадянська відповідальність щодо донесення цього «повідомлення» до суспільства. Відсутність ефективного, відпрацьованого механізму взаємодії ЗМІ та судів, чітких принципів висвітлення їх роботи створило інформаційний вакуум, що породив помилкові стереотипи судової системи як «речі в собі» та журналістів, які апріорно обвинувачують суди в корупції [14, с. 272].

С. Прилуцький зауважив, що громадський контроль за судовою владою має здійснюватись через відкритість процесу правосуддя, доступність ЗМІ до судової інформації та її об'єктивне висвітлення [15]. Ураховуючи специфіку організації та функціонування судової системи, як однієї з ефективних форм контролю, можемо виділити діяльність ЗМІ.

Взаємовідносини судів із ЗМІ ґрунтуються на нормах Конституції України та законів України «Про судоустрій і статус

суддів», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні у засобах масової інформації» та ін. Проте, у вказаних нормативно-правових актах висвітлюються загальні питання взаємодії суддів та представників ЗМІ.

Говорячи про передумови формування правової бази громадського контролю, необхідно згадати, що сьогодні Україна має міжнародні (європейські) зобов'язання у сфері демократичного цивільного контролю, які вона взяла на себе під час набуття членства та в рамках співробітництва у таких інституціях, як ООН, ОБСЄ, Рада Європи, НАТО, ЄС тощо. Нині названими організаціями розроблено правила, рекомендації та стандарти, які стосуються організації та здійснення громадського контролю в окремих сферах суспільного життя та мають бути імplementованими в національне законодавство.

Ч. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод містить положення про те, що кожен має право на публічний розгляд його справи незалежним і безстороннім судом. Право на публічний розгляд справи також зафіксовано в п. 1 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права та документах ОБСЄ, зокрема, в Документі Копенгагенської наради Конференції щодо людського виміру НБСЄ.

Відповідно до Резолюції № 1296 Економічної та соціальної ради ООН 11.02.1994 поширено Мадридські принципи взаємодії ЗМІ та суддівської незалежності. Головним положенням документа є твердження про те, що функцією та правом ЗМІ є збір та поширення серед громадськості інформації, висловлювань та критичних тверджень про судочинство, а також висвітлення судових справ до, після та під час судового розгляду без порушення при цьому презумпції невинуватості [16]. Важливе значення для України має і позиція Ради Європи, що знайшла закріплення в Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, у її тлумаченнях Європейським судом з прав людини, а також в резолюціях та рекомендаціях органів Ради Європи. Отже, у демократичному суспільстві суди не можуть залишатися поза межами громадської дискусії щодо ефективності їх діяльності. Тому громадськість має бути належним способом поінформована про їх діяльність.

Розповсюдження інформації ЗМІ є найбільш масштабним і ефективним етапом громадського контролю, оскільки охоплює широку аудиторію та використовується для формування об'єктивної громадської думки. Тому ця форма громадського контролю сьогодні найбільше привертає увагу дослідників, що зумовлено складною природою стосунків представників судової влади та ЗМІ, які часто характеризуються з позиції конфронтації й потребують консолідації зусиль обох сторін у напрямі налагодження конструктивного й ефективного діалогу, який буде взаємовигідним і для журналістів, і для судової системи [17, с. 137]. Ключовим у цій дефініції є те, що основну роль серед суб'єктів донесення інформації до громадян відіграють ЗМІ, які виступають посередником між громадянським суспільством і державною владою. Як відзначає В. Співак, ЗМІ беруть безпосередню участь у формуванні громадської думки за допомогою поширення інформації певного спрямування, яку вони можуть безпосередньо продукувати [18, с. 45]. Істинність цієї тези підтверджується і в інших джерелах. Те, що «... думка про суди формується під впливом ЗМІ», зауважує і М. Кобилянський. Він також наголошує, що «... преса – єдиний публічний канал масового поширення інформації. А публічність судочинства – безальтернативна вимога сьогодення» [19].

Слід констатувати, що суспільство дедалі менше довіряє судам та суддям. За результатами соціологічних опитувань, проведених соціологічною службою Центру Разумкова, зовсім не довіряють 44,1% опитаних респондентів, переважно не довіряють – 36,5%, переважно довіряють – 8,7%, цілком довіряють – 0,7%, важко сказати – 10,1%. Наведена динаміка показує помітне зниження довіри людей [20]. Підкреслюючи особливу роль судової системи в суспільстві, Європейський суд із прав людини стверджує, що (за певних умов) може виникнути необхідність захистити довіру (до судової гілки влади) від руйнівних і, по суті, необґрунтованих посягань, особливо враховуючи ту обставину, що судді, котрі стали об'єктами критики, пов'язані обов'язком стриманості, який вимагає від них утримуватися від відповіді на критику (рішення Європейського суду від 26 квітня 1995 р. у справі «Прагер і Обершлік проти Австрії») [17, с. 137].

Значну роль у відносинах судової влади та громадянського суспільства відіграють ЗМІ, які мають великий вплив на формування суспільної свідомості. І тут головна мета – досягти «золотої середини», щоб суддя був захищений від тиску громадської думки, нав'язаної висновками ЗМІ по справі, що розглядається чи буде розглядатися. З іншого боку, суспільство повинно мати вільний доступ до зали судового засідання через ЗМІ [21, с. 239]. У країнах Європейського Союзу розповсюджена практика висвітлення діяльності судів у мережі Інтернет. Так, Верховний суд Великої Британії офіційно дозволив журналістам використовувати Twitter для передачі повідомлень із судових засідань. Також журналістам дозволено відправляти повідомлення з мобільного телефону і користуватися електронною поштою. Раніше ж у Сполученому Королівстві не дозволяли користуватися соціальними мережами у залі суду, а також забороняли під час судових процесів фото- та відеозйомку. Диктофони журналісти могли використовувати лише у виняткових випадках. За порушення цих правил було передбачено відповідальність за неповагу до суду [22, с. 23].

Рада суддів України та Державна судова адміністрація за підтримки Проекту USAID «Справедливе правосуддя» провели міжнародну конференцію щодо зміцнення довіри громадськості до судової влади через покращення взаємної комунікації [23]. Своім досвідом щодо ведення офіційного сайту та сторінок суду в соціальних мережах поділилася директор із зв'язків із громадськістю судів Округу Колумбія США **Л. Гуровітц**. Вона зазначила, що на сайті одного із судів Округу Колумбія розміщена відеоекскурсія приміщенням суду. Вона акцентувала увагу на тому, що мова, якою відбувається знайомство з судом, адаптована для розуміння молоддю, тобто з використанням молодіжного сленгу. Також вона порадила українським судам відкривати свої двері для всіх бажаючих та надавати максимум інформації про себе з метою упередження негативного ставлення [23].

Водночас, підкреслюючи особливу роль судової системи в суспільстві, Європейський суд із прав людини стверджує, що за певних умов може виникнути необхідність захистити довіру до судової гілки влади від необґрунтованих посягань. Так, наприклад звертає на себе увагу *справа «Прагер та Обершлік проти Австрії»*, в якій заявники – журналісти журналу «Форум» опублікували статтю під заголовком «Увага! Суворі судді!», яка містила критику на адресу суддів, що засідають в австрійських кримінальних судах. У вказаній статті містяться висловлювання, які не тільки характеризують професійну діяльність суддів, а й стосуються особистостей конкретних суддів. Національні суди Австрії задовольнили позови судді

І. проти журналіста Прагера, звинувативши його в дифамації. Європейський суд відхилив заяву Прагера та Обершліка, вказавши, що преса є одним із засобів, за допомогою якого політики та громадськість можуть пересвідчитися, чи виконують судді свої обов'язки відповідно до тієї мети, що лежить в основі покладених на них завдань, але преса не може переступати певні межі, встановлені, зокрема, для захисту репутації інших осіб. Прагер не зміг довести правдивість своїх тверджень чи добросовісність своїх оцінних суджень. У зв'язку з цим рішення судів були спрямовані не проти самого факту використання заявником свого права вільно висловити погляди на систему правосуддя і навіть не проти того, що він, критикуючи окремих суддів, назвавши їх поіменно, а радше проти надто огульних обвинувачень, які, не мали достатніх фактичних підстав і видавалися надмірно упередженими [24]. З позитивним для журналістів фіналом у Страбурзі є *справа «Де Хаес і Гійсєльз проти Бельгії»*. Журналісти змогли її виграти, оскільки довели ретельність перевірки своєї інформації та підтвердили додержання всіх інших журналістських стандартів [25]. Таким чином, з огляду на європейські та міжнародні стандарти журналістські матеріали про суддів повинні бути зваженими і обґрунтованими.

Заслугує уваги, варіант комунікації, запропонований М. Смокович, запросивши журналістів провести з ним один день його роботи в суді [26]. Як і дні відкритих дверей, такі акції стануть дієвими з точки зору побудови правового діалогу між судовою владою та суспільством. Як справедливо зазначив М. Саф'ян, суди не повинні боятися громадської думки і не повинні бути звільнені від критики ЗМІ. Юридична сила та остаточність вироків не виключають можливості такої критики, оскільки правосуддя є одним із найважливіших учасників суспільної гри в демократичній правовій державі. Також не можна будувати авторитету судів на заборонах і відсутності доступу до інформації. Як правило, це має зворотній ефект [27].

Висновки. Слід зазначити, що права і свободи людини є об'єктивно зумовленими досягнутим рівнем розвитку суспільства і забезпечені соціальними обов'язками інших суб'єктів, необхідні для задоволення їх потреб, нормального існування та розвитку в конкретно-історичному соціумі. Права людини можуть бути здійснені, зазвичай, за наявності певних юридичних засобів, «механізмів» (наприклад, у контексті ст. 3 Конституції України – держава відповідає перед людиною за свою діяльність, важливим є реалізація громадського контролю за діяльністю органів державної влади, зокрема судової). В Україні Європейська інтеграція, перетворившись на комплексну внутрішню політику реформ, актуалізувала питання громадського контролю, який є невід'ємною складовою державного управління, а також найважливішим чинником розвитку громадянського суспільства. Так, майбутній вступ України до ЄС передбачає відповідність законодавства загальноприйнятим міжнародним нормам і стандартам. Виконавча та законодавча гілки влади докладають зусиль у напрямку участі громадськості в процесах контролю за діяльністю органів державної влади, але на практиці дієвість їх виконання та застосування залишається низькою. До сьогоднішнього дня так і не прийнято спеціального закону, який би заклав правове підґрунтя для названого інституту. З огляду на це, увага вітчизняних авторів має бути зосереджена навколо закріплення регулювання громадського контролю безпосередньо на рівні Закону України «Про громадський контроль». Вирішення ситуації, що склалася, має здійснюватися у теоретичному та практичному на-

прямках. У першому випадку необхідно приділити підвищену увагу вивченню напрацювань зарубіжних авторів, присвячених питанням громадянського суспільства, форм та методів взаємодії інституцій останнього із суб'єктами публічної влади. У другому – доречним є проведення ґрунтовного аналізу існуючих на сьогодні правових засад інституту громадського контролю, які мають знайти свій подальший розвиток вже у спеціальному нормативному акті.

Взаємодія судової влади із громадськістю пов'язана з розвитком інституту громадського контролю. Одним із значимих комунікативних каналів взаємодії судової влади і громадськості є ЗМІ, важливим завданням яких є формування у громадян об'єктивної думки про організацію роботи судів та розгляд справ. Міжнародне законодавство та судова практика встановлюють критерії для розмежування дозволеної та забороненої для оприлюднення інформації, визначають підстави, за яких свобода ЗМІ може підлягати обмеженням. Міжнародних стандартів взаємодії ЗМІ та суддів потрібно дотримуватися як «деюре», так і дублюючи в національному законодавстві, їх варто враховувати у практичній діяльності. В Україні суддям та журналістам ще потрібно вчитися співпрацювати, адже поінформованість громадян щодо діяльності судової влади та бажання останніх надавати таку інформацію у повному обсязі сприятиме підвищенню авторитету судової гілки влади в суспільстві, налагодженню взаємовідносин між громадянином та судом.

Література:

- Арабаджиев Д. Ю. Соціальний контроль, громадський контроль і громадський моніторинг: до питання співвідношення понять / Д.Ю. Арабаджиев // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2013. – № 11. – С. 10-15.
- Шестак С. В. Недержавний контроль за діяльністю міліції: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Шестак Станіслав Валентинович. – Х., 2009. – 184 с.
- Наливайко Т.В. Громадський контроль в Україні як інститут громадянського суспільства: теоретико-правовий аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Т.В. Наливайко. – Львів, 2010. – 18 с.
- Бельков О. Гражданский контроль: каким он должен быть / О. Бельков // Гражданский контроль над вооруженными силами: иностранный опыт и специфика России; под. общ. ред. Г. Хагена, А. Савинкина. – М. : Русский путь, 1999. – 240 с.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел та ін. – К. ; Ірпін'я : Перун, 2005. – 1728 с.
- Юридична енциклопедія: в 6 т. / Ред. кол. : Ю.С. Шемшученко та ін. – К. : Укр. енцикл. ім. М.П. Бажана, 1998. – Т. 1 : – А-Г. – 672 с.
- Державне управління : навч. посібник / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна, Л.Ю. Гордієнко ; за ред. А.Ф. Мельника. – К. : Знання-Прес, 2003. – 343 с.
- Крупник А.С. Зарубіжний досвід громадського контролю: уроки для України [Електронний ресурс] / А.С. Крупник // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 14. – С. 146-154.
- Полтораков О. Громадський контроль над «силовими» структурами в Україні: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / О. Полтораков. – Режим доступу : <http://www.niisp.org.ua/default~38.php>.
- Новіков С. Інституціоналізація громадського контролю виборчого процесу в Україні: необхідність, здобутки, проблеми / С. Новіков // Людина і політика. – 2004. – № 5. – С. 17-24.
- Дрейслер И. С. О соотношении государственного и общественного контроля как гарантий социалистической законности / И.С. Дрейслер // Проблемы социалистической законности на современном этапе развития советского государства. – 1968. – С. 35-37.
- Беляев В.П. Общественный контроль в современной России / В.П. Беляев // Конституционное и муниципальное право. – 2006. – № 6. – С. 2-6.
- Стратегічний план розвитку судової влади України на 2013-2015 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://court.gov.ua/969076/rsusp/>.
- Татаренко В. Вплив органів державної влади у сфері взаємодії судової влади та засобів масової інформації України. Збірник наукових праць «Ефективність державного управління». – 2009. – Вип. 21. – С. 271-278.
- Прилуцький С. Громадянське суспільство в механізмі судової влади та правосуддя: теоретико-правовий аспект / С. Прилуцький // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 1. – С. 236-243.
- Романюк О. Відкритість судових процесів: українська практика і міжнародні стандарти [Електронний ресурс] / О. Романюк. – Режим доступу: http://osvita.mediasapiens.ua/media_law/world_journalists/vidkritist_sudovikh_protseviv_ukrainska_praktika_i_mizhnarodni_standarti/.
- Хотинська-Нор О. Форми та способи громадського контролю в судовій системі України / О. Хотинська-Нор // Visegrad journal on human rights. – 2016. – № 2/1. – С. 135-140.
- Співак В. Реформа судової влади: проблеми теорії та практики / В. Співак // Вісник Вищого адміністративного суду України. – № 1. – 2011. – С. 41-47.
- Закаблук М. Концепція комунікації судової влади допоможе громадськості та Феміді порозумітися / М. Закаблук // Закон і бізнес. – № 1(1040). – 06.01-13.01.2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zib.com.ua/ua/7279-koncepciya-komunikacii-sudovoi-vladi-dopomozhe-gromadskosti.html>.
- Якою мірою Ви довіряєте наступним державним і недержавним інституціям? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=1000.
- Прилуцький С. В. Громадянське суспільство в механізмі судової влади та правосуддя: теоретико-правовий аспект / С. В. Прилуцький // Часопис Київського університету права. – 2010. – № 1. – С. 236-243.
- Городовенко В. В. Актуальні проблеми забезпечення відкритості судової влади / В.В. Городовенко // Вісник Верховного Суду України. – 2011. – № 12(136).
- Суди та ЗМІ: як досягнути конструктивного діалогу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://yur-gazeta.com/publications/events/sudi-ta-zmi-yak-dosyagnuti-konstruktivnogo-dialogu.html>.
- Справа «Prager і Oberšlick проти Австрії» (Case of Prager and Oberschlick v. Austria) // Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі. – 2006. – № 4. – С. 93-124.
- Шевченко Т. Засоби масової інформації та судова влада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.telekritika.ua/daidzhest/2006-12-20/7980>.
- Судді хочуть коментувати судові рішення. Але не можуть [Електронний ресурс] // Закон і бізнес. – 05.03.2015. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/114868-suddi_hochut_komentuvati_sudovi_rishennya_ale_ne_mozhut.html.
- Саф'ян Марек. Роль суддів при побудові громадянського суспільства // Судострій і судочинство в Україні. – 2007. – № 7. – С. 119.

Наливайко Л. Р., Орешкова А. Ф. Средства массовой информации как субъекты гражданского контроля за деятельностью органов судебной власти: теоретико-правовой аспект

Аннотация. Статья посвящена исследованию теоретико-правовых проблем осуществления средствами массовой информации общественного контроля за деятельностью органов судебной власти. Определена сущность термина «общественный контроль». Проанализировано нормативно-правовое обеспечение реализации общественного контроля за деятельностью органов судебной власти. Рассмотрена практика Европейского суда по правам человека в сфере общественного контроля за деятельностью суда.

Ключевые слова: общественный контроль, органы судебной власти, средства массовой информации, информационное общество, практика Европейского суда по правам человека.

Nalyvaiko L., Oreshkova A. Mass media as actors of public control over the activities of judicial authorities: theoretical and legal aspects

Summary. The article is devoted to the study of theoretical and legal issues of the public control exercised by the mass media over the activities of the judiciary. The essence of the term “public control” is defined. The legal and regulatory frame-

work for the implementation of public control over the activity of the judiciary is analysed. The practice of the European Court of Human Rights in the field of public control over the activities of the court is considered.

Key words: public control, judiciary, mass media, information society, practice of the European Court of Human Rights.